

फूल्काफाल न्याँपालीका

नेपालाड पट्टको मोलकम अम्वीढान खाश्च
कीटाप-छ्योद्
अङ्ख्या - ८

येल्च

सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्रा

पर्ईलो छ्यूक्च : २०६५ लेस्

मीरीक लोयाट् © सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्राड् पट्ट लोयाट् जोगडीस्म ले । बाहासओ राहच ठगनओ रुपाड् सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्राके हौटेऊ लाच डेम बेपार माजाट्च टरीकए ईसे कीटापओ भाक्को फेरी छ्यूक्के र/यावा उलठा जाट्के ह्योकले । होसे फेरी छ्यूक्च र/यावा उलठाओ काट् फ्याक् सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्राके याहाके परीसले ।

खीका डूमच हट छाप्डीच

पीरीन्ट पोईन्ट पवलीसीड्, टीरीपोरेसोर, काठमाडओ ।

मीफाट् वारके याबा ईसे कीटापओ बाटी माकाड् याहाच ठगनाड् डूपमना जाट्नी

सम्बईठानीक सम्बाड् केन्द्रा

सोम आँटी ड बुली, अल्फाबेता कम्पेलेक्स, बुडनगर, काठमाडओ

टेलीफोन नं. ९७७-१-४७८५४६६ / ४७८५४८६ / ४७८५९९८

ई-मेल : info@ccd.org.np

वेबसाईट : www.ccd.org.np

पूक्काफाल न्याँपालीका

c

फूक्काफाल न्याँपालीका	१
फूक्काफाल न्याँपालीका डैचो ही आले ?	२
सम्बिद्वनाड फूक्काफाल न्याँपालीकाओ ठपना कूटा जाट्मो छान्ले ?	३
फूक्काफाल न्याँपिटी रुप कूटा जाट्मो ट्यार छान्ले ?	३
न्याँपालीकाओ सक्टी याबा लोयाट्को ही ही आले ?	४
न्याँपालीकाओ हील्चो फूक्काफालके कूटा जाट्मो पक्का जाट्चीस्ले ?	५
न्याँपसिड्ड डैचो ही आले ?	५
फूक्काफाल न्याँपालीकाओ बारीआड्ड सम्बिद्वनसाभाई	
बाट्चीट् जाट्के परिस्चो बीसाया को ही ही आले ?	६
नेपालो न्याँथीक् ईटीहॉस् ही ऊमो ले ?	६
सम्बिद्वनसाभाड्ड बाट्चीट् जाट्के परिस्चो बीसायाको	७

फूक्काफाल न्याँपालीका

फूक्काफाल न्याँपालीकाई जनटओ सासन लेचो गूर्इयाँड् कराड्च डूस्च केट्के जाट्ले ।

- » ईसे सम्बीढानो मूली आले ।
- » ईसे जम्मई भरमीओ कानून अन्सार हकओ रखवारया आले ।
- » ईचे सरखारे सेन च लोयाट् मालेनाड् ड कूनई काम जाता डेचो सम्बन्ढाड् नीठयान् जाट्ले र माकानूनी कामको टूके वाटी हूकूम याहाके ह्योक्ले ।
- » ईचे सरखार मेल्लो जाट्के परीस्च काम जाट्ठाड् सेन माह्योका डेचो सम्बन्ढाड् नीठयान् जाट्ले र होचेओ पालन जाट्के वाटी सरखारके हूकूम याहाके ह्योक्ले ।
- » न्याँपालीकाई सरखारो नीकायकूड् माभाड् छान्चो मखाट्ठाड् नीठयान् याहाके जाट्ले ।
- » न्याँपालीकाई भरमीकूड् माभूड् माखाट्चो बाटाड् कूट्ठाक र मालेस्चो रुपाड् नीठयान् याहाके हट कानूनी लोयाटो काम लाईडीसक्के जाट्ले ।

मामूलीआड् रः लीसो सम्बीढानाड् फूक्काफाल न्याँपालीकाओ कराड्च वाट्कूड् डेके जाट्चो छान्ले । सम्बीढाने न्याँओ सकटी, काम, साँगा, छेट्टरो लोयाट् र न्याँडीसकूड् भरना हट कामईड् छ्यूकके बीढीकोके ठपना जाट्चीस्ले । चेक्टार वाट्को सम्बीढानो डेच जाट्नाखीन् कानून लख छान्चो जाट्मो बेवस्ठा जाट्चो छान्ले ।

जनटाऊ सासनाड् मूक्खे जाट्मो बूली गोटा मूल्याकोईड् न्याँपालीका हवाके जाट्चो छान्के परीस्ले र पट्ट मूल्या न्याँडीस्को हट जम्मई न्याँपालीकाओ मेलोआड् लाईडीस्चो छान्ले ।

जनटाऊ सासनाड् न्याँपालीका

लाम टानाक्चो मूल्याको	न्याँडीसओ वाटी	जम्मई जाट्मो न्याँपालीकाओ वाटी
फूक्काफाल	कूसई ड न्याँडीसई पट्ट मूड्डाओ नीठयान् कूसई ड पछ्याके पईलो लम्बर माहीमो हट ही ड मीवीरीस् मालेमो कानून अन्सार मट्टई जाट्के परीस्ले । ईसे नीठयान्डीक्चो फूक्काफाल आले ।	भरना, डेमचोठाड् सारीक्के, सारीक्के, सेहेच बेऊरा हट हील्चो सम्बन्ढी ढरी न्याँपालीकाओ काम जाट्के छेमटाड् वीगीरीक्के ह्योकच ही ड बीसायाड् सरखारईड् छान्चो माखाट्च कडमकोईड् न्याँपालीका जोगडीस्च छान्के परीस्ले । ईसे गूमस्ठाऊ फूक्काफाल आले ।
जूवाप याके परीस्चो	कूसई न न्याँडीसई मेल्लाई जाट्चो नीठयानो सम्बन्ढाड् खूला अडालटाड् मीने डेचोठहीड् हट मीने जाट्चो माकानूनी कामो वाटी सेहेचो बानी सम्बन्ढी बीढीईड् जूवाप याहाके परीस्चो छान्ले ।	ढेनामाड् डेचो पछ्याकोआड् न्याँपालीका टकनीड् फेसाक्चो खननाड् न्याँपालीका फेरी पट्टई डाहाँचीस्च नीठयानईड् जूवाप याहाके परीस्चो छान्के परीस्ले । र पट्टो कोसो लाके जाट्चो सम्बन्ढाड् होसे बापट् ईसे ठीटी बाट्च लाक् जूवाप याहाके परीस्चो छान्के परीस्ले ।

फेस्चो	न्याहीसई जाटचो नीठ्यान हट अडालटो वेवसठा काम जाटके ह्योक्च छेमटाओ घाइच मनह्याइ छान्के परीस्ले ।	न्याँहीस्कूड फेस्चोटोको सम्वन्धी पछ्याको सर्खारे माहाले की न्याँहीस्कई न डाकाक्च जाटके परीस्ले टा की फेस्चोटोको न्याँहीस्कूड मटई पाइ ढेमाइ आल्के बाटी बीचार ओटेजाटई ।
छेमटा लेचो	न्याहीस्कई काडा कोसीट जाटके परीस्ले र पटटकोई मेल्लो काम छेमटा लेचोटोको भ्याटाकके परीस्ले ।	न्याँहीस्कूड छेमटा सम्वन्धी पछ्याकोआइ सर्खारे माहाले की न्याँहीस्कई न डाकाक्च जाटके परीस्ले टा की छेमटा लेचो न्याँहीस्कूड मटई पाइ ढेमाइ आल्के बाटी बीचार ओटेजाटई ।

नेपालो न्याँपालीकाओ ठपना जाटके बाटी सम्वीढानसाभाई ठरठराऊ पछ्याकोआइ ह्यान याहाके परीस्चो छान्ले ।

१. फूक्काफाल न्याँपालीका डेचो ही आले ?
२. सम्वीढानाड फूक्काफाल न्याँपालीकाओ ठपना कूटा जाटमो छान्ले ?
३. फूक्काफाल न्याँठीटीओ रुप कूटा जाटमो टयार छान्ले ?
४. फूक्काफाल न्याँपालीकाओ लोयाटको ही ही आले ?
५. न्याँपालीकाओ हीलचो (वीट्टीया) फूक्काफालके कूटा जाटमो पक्का जाटचीस्ले ?
६. न्याँ परीसइ डेचो ही आले ?
७. फूक्काफाल न्याँपालीकाओ सम्वन्हाइ सम्वीढानसाभाई बाटचीट जाटके परीस्चो बीसाया को ही ही आले ?
८. नेपालो न्याँयीक् इटीहाँस् ही ऊमो ले ?

१. फूक्काफाल न्याँपालीका डेचो ही आले ?

फूक्काफाल न्याँपालीका डेचो मेल्लो नीठ्यानको जाटके हेक्च हट राजनईटीक् डल, सर्खारी नीकाय र आस्काट भर्मीको ढरी जाटमो वहीरीऊइ असारईइ डसाक्के काट फूक्का गूमसठाऊ रुपाइ केस्चो छान्ले ।

फूक्काफाल न्याँपालीका डेचो सर्खारो काट हाँगा ड आले जूसे आस्काट हाँगाईइ - कार्याकारी र बीढायीका - लाकीइ फूक्काफाल रुपाइ केस्मो ऊँचो छान्ले । ईसे फूक्काफाले ईसे सोम हाँगाको बीचूइ फेस्चो सकटी बोरोबोरके लोडाक्के जाटले । सम्वीढाने पटट हाँगाओ मडट र जीम्मारीकूड छयाइगा वेवसठा जाटमो ईसे फूक्काफालके पक्का जाटके डूस् ओलोकले ।

नीस्पछे न्याँ ठीटीओ ठपनाई न्याँपालीका टकनीइ राजनईटीक् परभाव ठोरई जाटके सर्खारो मीमनके भर्मीकोलाक् टानाक्ले । कूसई राजनईटीक् डल यावा बीचारलाक् जूवाप् याहाके परीस्चोठाइ न्याँपालीका सम्वीढान र कानूनलाकीइ जन्टालाक् जूवाप याहाके परीस्चो छान्ले ।

२. सम्बिढानाड फूक्काफाल न्याँपालीकाओ ठपना कूटा जाटमो छान्ले ?

सम्बिढाने कूसई भरमी टकनीइ सरखारो सकटीके रुहाकके डूसले ।

न्याँपालीका सम्बिढान हट काननो नूनलाक् फोसाकके डीनच बयान याहच आले । जम्मई सरखारी नीकायकोई न्याँपालीकाओ नीठयान् मनडीकके परीस्चो छान्ले । ईसे नीठयान् हट बयानके पीहीनूइ वाटीके नजीर र आँसके वाटी वन्डीसले ।

सम्बिढाने गूमसठाऊ हट नीठयान्कारी फूक्काफाल छान्चो न्याँपालीकाओ ग्योहोके जाटके परीसले । गूमसठाऊ फूक्काफालई न्याँपालीकाके अरु लग्गाओ परभावईइ फूक्का ऊमो मेल्लो सासन केटके ह्योक्च खासाकले । आँसके वाटी, गूमसठाऊ रुपाइ फूक्का न्याँपालीकाई न्याँठीस्कूइ भरना हट ठीटी, न्याँसेवो नाम्याक् हट हील्चो र न्याँठीस्कूइ काम जाटचो टरीकओ वीचार जाटमो राजनईटीक् रुपाइ कूलाक् ड मालईडीस्मो जाटले । न्याँपरीसइ ठोईइ न्याँठीस्को मेल्लाके न ईसे मड्ठे ढलीइ लोयाटको याहामो होसे काम जाटके ह्योक्ले ।

गूमसठाऊ फूक्काफाले नीठयान्कारी फूक्काफालके अघेर सारीकले । नीठयान्कारी फूक्काफाल डेचो मान्या न्याँपालीकाई बहीरीऊइकोई डेमो र ईकमो आलक् ऊमो सम्बिढान र लीसो केस्मो लेचो कानूनाइ मट्टई ठोन्मो मेल्लो नीठयानको जाटके आले ।

सम्बिढाने आसकाट सरखारी नीकायकोकठ न्याँपालीकाओ सम्बन्ढके ड मान्या लाईडीकके परीसले र सरखारो आसकाट नीकायकोलाकीइ ईचेओ (न्याँपालीका) लोयाट टकनीइ मासेहेचो परभाप् पारीकके माह्योक्ले डेमो ढरी छ्याइग जाटके परीसले । ईडीनच गूमसठाऊ फूक्काफाल डीनके न्याँपरीसइई (गाहारो मामन्डीम बूडा लम्बर ६ आँसनी) डूसके ह्योक्ले ।

३. फूक्काफाल न्याँठीटी रूप कूटा जाटमो टयाट छान्ले ?

फूक्काफाल न्याँठीटीओ लोडाक् सम्बन्ढी भरमीकूइ खाँचोके ओस्मो, भरमीकूइ सारोकारकोके पट्ट डेखीन् सेहेचो रुपाइ डूपाकके न्याँपालीकाओ लोडाक् जाटके लीसको ह्योक्च ले । सम्बिढाने ढलीइ लख न्याँपालीकाओ साँगाओ ठपना भरमीकूइ लोयाटो पट्ट डेखीन् सेहेचो रुपाइ जाटके जाटमो जाटचो छान्ले । सम्बिढान भीटीरीक् अडालटी ठीटीओ साँगाओ खाका टयार जाटमो लीसई न्याँयीक् फूक्काफालके सेहेचो खासके डूसले । सम्बिढाने लोहो सासनो कराइच बाटको लेचो न्याँपालीकाओ ग्योहोके ह्योक्ले ।

गूमसठाऊ सम्बिढाने जम्मई अडालटको ठपना जाटके ह्योक्ले याबा माक्च अडालटकूइ ठपना जाटके काम वीढायीकाके नूनलाक् जाटचो जाटमो सूम्पडीकमो मामूलीड र सरबोचचा अडालटो मट्टई ठपना जाटके ह्योक्ले । ओसके वाटी, डछीन अफीरीकाओ सम्बिढाने ढलीइ सड्ख्याइ अडालटकूइ सूची खास्मो लेआ डेहाइ सोलोभेनीयाओ सम्बिढाने पट्ट डेनाइ डेमच अडालटो मट्टई ठपना जाटमो बाँकी अरु अडालटकूइ ठपना नूनलाक् कानूने जाटचो जाटमो बेवसठा जाटचो छान्ले । सम्सडके जरुली अनुसार माक्चो अडालटो ग्योहोके याहाचो लोयाटो बेवसठाई पट्ट भरमीकोके ह्योक्टार न्याँइ टमास् सेहेचो पहुँचो वाटी फेरीस्चो ठीटीके लाके जाटठाइ खोकोलो याहाके जाटले ।

सम्बीढाने मामूली र : सम्बईढानीक् अडालट याबा पट्ट उेनाड ढेमच अडालट याबा नीसो र ठपना जाट्ले । सम्बईढानीक् अडालटई सोभाई हीसावाड् : सम्बईढानीक वीसाया बसटूकोआड् छेट्टरो लोयाट् समेटडीक्चो छान्ले । सम्बईढानीक् ब्याख्याके काट् मट्टई अडालटाड् भूरुम्नाड् सम्बीढानो माहोयोचो याबा माकेसचो ब्याख्या डूमो डूले । अरु मूड्डाकोआड् पट्ट उेनाड ढेमच अडालट् र माक्चो अडालट्कूड् छेट्टरो लोयाट् डूले । सम्बईढानीक् अडालट् मालेचो लीसकोआड् सम्बईढानीक् वीसाया बसटूको ढरी जम्मई मूड्डाकोआड् पट्ट उेनाड ढेमच अडालट् र माक्चो अडालट्कूड् छेट्टरो लोयाट् कायाम् डूले ।

सम्बीढाने ढेमचो अडालट् बाहीकओ आस्काट् अडालट्कूड् ड बेवसठा जाट्के हयोक्ले । सम्बीढाने होसे अडालट्को जसटो की परसासकीय, न्याँढीकरन र फोज्डारी ढीन्चो जरुली अन्सार ठपना जाट्के बाटी वीढायीकाके लोयाट् याहाके हयोक्ले । भरमीकूड् गीहीनकूड् डाकाक्के जाट्चो खूवीखटा ठपनाडीसचो आडालट्कूड् बड्डीसचो हीलमई भरमीके न्याँड् पट्टलाक् टाहाचो रुपाड् ओलोकले । लीस प्हूनमो बाहामो डूचो समेहाड न्याँड् बड्डीसचो हट सेहेचो टाहचए आखीरीआड् मेलीसयाओ काजूट्के सेहेचो खासठाड् डूस याहाले । न्याँ ठीटीआड् जन्टो टाहचए सरखारी साँगा हट कामकोआड् जन्टो वीस्वास बड्डीले र लीसके काट्ठाड् डूचो खासठाड् ड् डूस जाट्ले ।

सम्बीढाने न्याँठीटी काट् मट्टई याबा नीस् खननूड् (डूहरी) अडालटी ठीटी मड्ढे कूटा छान्के डेचो वीसायाड् ड रीक्च छान्ले । काट् मट्टई ठीटीआड् काट् अडालटी बेवसठा छान्ले र ईचे पट्ट मूड्डाको छीनफान् जाट्चीसले । ईसे ठीटी ठोरई खरचया र उसुरो खटा वनवसठा जाट्के हयोक्चो छान्ले उेनाड ड ईलाड् गूमसठाऊ याबा परान्तीय मूड्डाकूड् डाक्च जाट्के डेहाँड् गारो छान्ले । नीस् खननूड् ठीटी ढीलीड् लखः गूमसठाऊ बेवसठाड् बाढीकमाड् राक्चीसले ही डेमो उेनाड् ईचे मारच मेलीसया ईकाईकोके ईसठानीय माख्चो बाटओ खास्के काम जाट्के खूवी याहाके जाट्ले ।

४. न्याँपालीकाओ सक्ठी याबा लोयाट्को ही ही आले ?

न्याँपालीकाओ सक्ठी याबा लोयाट्को नीठयान् जाट्नाड् होसे लोयाट्कई गूमसठाऊ हट नीठयान्कारी फूक्काफालाड् कूटा जाट्मो परभाव परीक्ले डेचो वाट् सम्बीढानाड् रीक्के महट्व लेचो छान्ले । ईसे फूक्काफाल अडालटी ठीटीके जूवाप याहाके परीसचो, फेसचो र हयोक्चो खननूड् खास्के बाटी कराड्च लेचो छान्ले ।

सम्बीढाने ढलीड् लख : न्याँपालीकाओ सक्ठी याबा लोयाट्कूड् खाका खासचो छान्ले । ईचे लीस् भीटीरीक् न्याँपालीकाओ लाम टानाक्चो सीढान्टाकूड् ठपना जाट्के डूस याहाचो छान्ले । सम्बीढाने फूक्काफाल न्याँपालीकाके ठरठराऊ वीसायाकोआड् जीम्मारी खासचो छान्ले । फूक्काफाल न्याँपालीका ढलीड् लख : सम्बीढानो जोगार जाट्ठाड् जीम्मारी डूचो छान्ले । ईटना बोरोबोर हट गेरमो केसचो कानूनी ठीटीओ बट्ढीसाक्च जाट्ठाड् फूक्काफाल न्याँपालीका ढलीड् लख : जीम्मारी डूचो छान्ले । कराड्च लेचो रुपाड्, फूक्काफाल न्याँपालीकाई जन्टो लोयाट् हट जाक्माकूड् जोगार जाट्के परीसले । सम्बीढानाड् न्याँपालीकाओ लोयाटो नाकसा डेमो भेट्चो पछी, लीसे फूक्काफाल न्याँपालीकाओ बट्ढीसाक्च हट सरखारलाक् जन्टो वीस्वास जूमो जन्टो जाक्माकोके न्याँपालीकाओ समन्ने डामो याहाचो छान्ले ।

५. न्याँपालीकाओ हील्चो फूक्काफालके कूटा जाट्मो पक्का जाट्चीसले ?

न्याँयीक् नीठ्यानीड् मन माभेचो राजनीटी जाट्चोको न्याँपालीकाओ हील्चो चेके बल काके मामूली वाट् आले । फूक्काफाल न्याँपालीकाओ ठपना जाट्ठाड् हील्चो फूक्काफाल कराड्चो छान्ले । न्याँपालीकाओ हील्चो फूक्काफाल मामूली ड : सम्वीढानाड् न याहाके जाट्चो छान्ले ।

लीसो लेसो बजेटाड् नीस्चीट् परटीसट् न्याँपालीकाओ बाटी पूड्के जाट्चो छान्ले । याबा, न्याँपालीकाओ बजेट्के फेरीकके याबा फेरी खासके सरखारो खूवीके सम्वीढाने रुहाकमो याहाके ह्योकले । ऑसके बाटी, न्याँपालीकाओ बजेट् चेचोके टूके बन्डवसटा सम्वीढानाड् डाके ह्योकले ।

न्याँपालीकाओ बजेट् खासके याबा ऑसच मामूली ड : ठोरईयाड् ड नीसगोटा सरखारी नीकायाकोई जाट्के जाट्ले । ईचे बजेट् खासचो वीढीआड् राजनीटीओ परभावके चेके हट पट्टई डाहाँचो जाट्के चोडाकच जाट्ठाड् डुसके जाट्ले । अरु नीकायाको कठ खाट्मो काम जाट्ठाड् बजेट् खासके जीममारी ढलीड् लख कार्याकारी याबा न्याँयीक् नीकायाड् लेचो छान्ले । वीढायकओ जीममारी डेहाँड् ढलीड् लख : जाट्मो न्याँयीक् बजेटो ओसचो जाट्के छान्ले । न्यायीक् फूक्काफालो जोगार जाट्के हट राजनीटीओ परभावके टूके बाटी लीसो डेम्चो अडालटके डेहाँड् मेल्लो बजेट् खासके हट कामाड् लईडीके जाट्के लोयाट् याहाचो छान्ले । न्याँपरीसड् (कृपाया माकूड् बूँडा ६ आड् ऑसनी) ई ड बजेट् खासके काम सूम्पडीकचो छान्ले ।

६ न्याँपरीसड् डेचो ही आले ?

सम्वीढाने ढलीड् लख : न्याँढीसकूड् चूनडीच कूटा जाट्मो जाट्ले डेचो वाट् रीकके जाट्ले । न्याँढीसकूड् चूनडीच कामओ बाटी ठरठराऊ टरीकाको लेमो ले । न्याँढीसकूड् चूनडीच रासटपटीई जाट्के ह्योकले । न्याँढीसकूड् चूनडीच समसडई ड जाट्के ह्योकले । न्याँढीसको सेन् सेन् च जन्टईड् चूनडीसच छान्ले । नूनलाक, चेक्टार लीसकोआड् न्याँढीसकूड् चूनडीच न्याँपरीसड् लाकीड जाट्चीसले ।

न्याँपरीसड् काट् फूक्का गुमसठा आले र ईचे न्याँपालीकाओ फूक्काफालके डामूना डूके डूस ओलोकले । न्याँपरीसडई न्याँपालीका कठ जोरीसचो नेम हट सासनके बन्वसट् जाट्के काम जाट्ले । न्याँपरीसडई न्याँपालीकाओ गुमसठाऊ फूक्काफाल ठपना जाट्ठाड् डूस ओलोकले ।

न्याँढीसको, कानूनो काम जाट्च डेखीन् बेपारी हट सरखारी अढीकारीकूड् ढीन्च ठरठराऊ लाकीड राहच भरमीकूड् मोलठाड् न्याँपरीसड् बन्डीसचो छान्ले । ईसे गीरराहाको न्याँपरीसडाड् चूनडीसचो, कार्यापालीका याबा वेवसठापीकाईड् भरना छान्चो याबा चूनडीसचो र रोजडीकच गीरराहाकूड् मोल्-चीसचो रुपाड् ड लेचीसचो छान्के ह्योकले । लीसे न्यापालीकाओ फूक्काफालके पक्का पक्की जाट्के बाटी न्याँपरीसडाड् गीरराहाकूड् भरना बाटी न्याँढीसकूड् बीचाड् मट याहाचो जाट्के वेवसठा जाट्चो छान्ले । मामूली ड : बडा न्याँढीस याबा घाड्चो अडालटओ अढेछ्या न्याँपरीसडओ गीरराहा डूले ।

न्याँपरीसडओ काम, करटव्या र लोयाट्को खास जाट्मो न्याँढीसकूड् छान्डीकके र मूल्याड्कनाओ कामाड् पट्टई छ्याड्गा डाहाँचाओ वट्ढीसाकच जाट्के जाट्मो बन्डवसट् जाट्चो छान्ले ।

न्याँपरीसडई मामूली : खूबी र पढीसच अनुसार न्याँढीसकूड् भरना याबा डेमो काके जाटके जाटले । न्याँपरीसडई जाटके अरु कामकोआइ सासनो कामको, न्याँपालीकाओ याको केस्मा, गीरराहाकूड् ठीटीओ न्याम खाट्च जाटके, न्याँपालीकाओ लेसो बजेट् टयार परीक्के हट न्याँढीस र न्याँसेवो क्रमाचारीकोके टालीमो बन्डबसट जाटके ईटाना परीस्ले ।

७. फूक्काफाल न्याँपालीकाओ घाटीआइ सम्वीढानसाभाई घाट्चीट् जाटके पटीसचो घीसाया को ही ही आले ?

फूक्काफाल न्याँपालीकाओ ठपना जाटके वाटी डेमाइ डेनाइ लख सम्वीढानो वेवसठा जाटके सम्वीढानसाभाई ठरठराऊ बीसायाकोके खास् मीक् काके परीसचो छान्ले ।

- » ही फूक्काफाल न्याँपरीसड लेके जरुली ले ? ईचेओ लोयाटको ही ही छान्के ले ? ईचेओ फूक्काफाल कूटा जाटमो पक्का पक्की छान्के ले ?
- » न्याँपालीकाइ कूसे कूसे टहको छान्के ले ?
- » न्याँठीटी काट् मट्टई याबा नीस् खनुनुइ कूसे छान्के परीस्ले ?
- » न्याँपालीकाओ लोयाटको ही ही छान्के परीस्ले ?
- » न्याँढीसकूड् पढीसच टूम ही कूढीनचो छान्के परीस्ले ?
- » मेलीस्या र परानटो टहाइ न्याँढीसकूड् भरना कूटा जाटमो छान्के परीस्ले ?
- » न्याँढीसकूड् वानी ओसके कूटा जाटमो जाटके परीस्ले ?
- » न्याँढीसकूड् काम, जीममारी हट डरजओ समेह ही कूटा छान्के परीस्ले ?
- » कूसई न्याँढीसके कूटा जाटमो डरजाईइ छयुके ह्योकले ?
- » अडालटाइ जन्टो टाहच कूटा जाटमो बड्डीके ह्योकले ?
- » अडालटाइ जन्टो टाहच कूटा जाटमो सजीलो खासके ह्योकले ?
- » काट्काट् टहो अडालटो लोयाटको ही ही छान्के परीस्ले ?
- » गूमसठाओ अडालटकोई माँक्च लीसो अडालटको कठ कूटा जाटमो वाट्चीट् जाटके ले ?
- » अडालटके हीलचओ मूल कूटा जाटमो डीन्ले ?
- » मूक्कर हट भर्मीओ लोयाटो जोगाराइ माक्चो टहो अडालटओ काम ही कूढीनचो छान्के परीस्ले ?
- » गूईयाँओ नीमसरा र भाक्चो जोलीओ टाहच पक्का पक्की जाटके वाटी ही कूढीनचो लामको लाके परीस्ले ?
- » ही अलक्कई सम्वीढानीक् अडालट् खासके छान्के परीस्ले याबा जरुली ले ?

८. नेपालो न्याँयीक् ईटीहाँस् ही ऊमो ले ?

२००७ लेस् डेखीन् आघेर नेपालो कारयाकारी, वेवसठापीका हट न्याँयीक् सक्टीको काट् भर्मी - राना सासन्या - आइ लेमो ल्या । नेपालो पईलो सम्वीढान - नेपाल सरखार् बईढानीक् कानुन, २००४ आइ न्याँपालीका बारीआइ वेवसठा जाटमो ल्या । डेनाइ ड ईसे सम्वीढाने न्याँपालीकाओ

लोयाटओ बारीआइ डेहाँइ ही र रीकमो माल्या । होसे नूनीऊ सम्वीढान, नेपाल मीघ्या सासन वीढान, २००७ आइ ड ईढीनचो न कमजोडी लेमो न ऊआँ । ईसे सम्वीढानाइ परढान् न्याँलयो ठपना बारीआइ वेवसठा ल्या । ईटा लेनाइ ड, ईसे सम्वीढाने परढान् न्याँलयो काम र लोयाटकूइ सम्वनढाइ ही ड रीकमो माल्या डेहाँइ अरु टहो अडालटओ बारीआइ ड ही ड रीकमो माल्या । भूरु, अरु अडालटओ बारीआइ जरुली लेचो वेवसठा जाटके काम र लोयाट वीढायीकाके याहामो ल्या ।

२०१५ लेसो सम्वीढानाइ सकटी पूइचो सीढान्टओ ठरठराऊ बीसयकोके मोलोकके जाटचीसा, र काम जाटच हट वनडवसट जाटच अङ्गाकूइ जाटच कामकूइ न्याँयीक फेरी औसच बारीआइ वनवसट जाटचीसा । ईटा लेनाइ ड ईसे मढ्याइ कूसई जूकटी कामाइ याबा फेसचोटोको छान्च माछान्च बारीआइ डेहाँइ माचीहीचो डूमो न ऊआँ ।

२०१७ लेसाड पन्चायीटी वेवसठा लाईडीकमो राजनीटी डलको टकनीइ टूमा लईडीका । ईसे राजनीटी वेवसठाई जन्टाऊ सासन, ढलीड नीटी र वीढीऊ सासन मूककर मीराइ र मनीटाकोके ढरी मामनडीका । पट्ट सकटी र लोयाटको बाँडाइ मट्टई छाना । ईसे ठीटीआइ सकटी पूइचओ मनीटा माऊआँ । ढेम्चो अडालटओ कराइच ठपाना छान्मो माल्या र अडालटो न्यायीक फेरी औसच लोयाटके रहुटाकमो ल्या ।

२०४७ लेसो सम्वीढाने लीसो ईटीहाँसाड न पईलो पाली सकटी लेचो न्याँपालीका ग्योहवा । ईसे सम्वीढाने ढेम्चो अडालटके सम्वीढानो नूनीड ब्याख्या वाल्ला र मूककर लोयाटकूइ राख्वारयो रुपाइ डेके जाता । न्याँयीक फूक्काफालओ जोगार जाटके बाटी ढेम्चो अडालटो न्याँढीस्कोके वनडवसट जाटच - समसडाइ बाडाका लोकचो वीढीई मट्टई पडईइ छ्यूकके हयोक्चो वेवसठा जाटचीसा । ईट न न्याँढीस्कूइ भरना, सारीकके हट पड वडडीकचओ सीफारीस् जाटके न्याँपरीसड खासचओ बाटी सम्वीढानाइ वनडवसट जाटचीसा । जील्ला, फेरी औसच र ढेम्चो अडालट डूके जाटमो सोम टहो अडालटी वेवसठाऊ ग्योहोके जाटचीसा । सम्वीढाने ढेम्चो अडालटके पूरचो न्याँ याहाके बाटी ही डेनाड ड आडेस् लाईडीकके हयोक्चो जाटमो माममूली लोयाट ड याहाके जाता । चाँहाक नेपालो मीघ्या सम्वीढान भीटरी अडालटी ठीटी २०४७ लेसो सम्वीढानाइ लेचो वेवसठा लख न लेमई ले ।

सम्वीढानसाभाइ फूक्काफाल न्याँपालीकाओ मीरुप खासनाइ द्यान् याहाके हयोक्चो चैक्टार आस्काटको माकाइ रीकचो लख लेमो ले :

आस्काटको	सेहेचो पछ्याको	चूनाऊटीको
न्याँपालीकाओ वनडवसट न्याँपरीसडई जाटके	» न्याँढीस्को राजनीटी याबा अरु परभावईइ फूक्का याबा जोगारडीसमो लेचो पकका जाटके डूस् ओलोकले ।	» या न्याँपालीकाओ वनडवसट मूककर रुपाइ न्याँढीस्कोई जाटके आले डेहाँइ होसेकोके फाटच मूल लेचो छान्के परीस्ले र होसेको चाँहाक डेखीन् भाहाचो रुपाइ जूवाप याहाके परीस्चो छान्के बाहाले ।

आसकाटको	सेहेचो पछ्याको	चूनाऊटीको
न्याँपालीकाओ बन्डवस्त काम जाट्चे जाट्के	» चेकटार (भरमीको) ई चून्डीस्च राजनीटी जाट्चोकोके चेकटार टूचो लोयाट् याहामो न्याँयीक् जूवाप याहाके परीस्चोके पकका पककी जाट्के डूस् ओलोकले डेचो बीचार डाले ।	» ईचे राजनीटी जाट्चोकोके न्याँठीसकूड सारीच, बट्ठीस्च, ठीटी हट अरु पछ्या टकनीड् टूचो ठोईड् न्याँपालीकाके परभापाड् पारीकके सजीलो छान्ले ।
काट् मट्टई न्याँठीटी (गूमसठा र पारान्टओ काट्खाल्या न्याँलय)	» ईसे बन्डवस्त जाट्के सजीलो छान्ले । » ईसे ठोरई खरच्या छान्ले । » छेट्टराढीकार बारीआड् ढलीड् माखाट्चो बाट् माछान्ले । » अडालटो नीठ्यानको कामाड् राकके सजीलो छान्ले ।	» पराडेसीक मूड्डाकूड् डाकाकचो ओल्चो रुपाड् माछान्ले ह्योकले । » ईसे बेवसठा गूमसठाऊ ठीटीऊ बाटी खासई खाट्चो माछान्ले ह्योकले । » जारचो समबईढानीक माखाट्चो वाट्कूड् डूमाकचो बाटी ईसे खाट्चो माछान्ले ह्योकले ।
नीस् खननुड् न्याँपालीका (गूमसठा र पारान्टओ भीन्डई भीन्डई न्याँपालीका)	» गूमसठाऊ र पारान्टीय अडालटो लोयाट्को छ्याड्ग रुपाड् पूड्चो छान्ले । » लूपचो सम्वईढानो माखाट्चो वाट्को सेहेचो रुपाड् भाकच छान्ले ह्योकले । » गूमसठाऊ ठीटीके सेहेटाकके ईचे माजूड् भूमीका गेस्के ह्योकले ।	» खरच्या » गारो » लोयाटो पूड्ठाड् मूसकील » लोयाटो लग्गा भाकठाड् माखाट्के » अडालटो टह हट छेट्टराढीकाराड् बड्डीसचो कारान् न्याँ याहाच ढीलो छान्ले ह्योकके ।
भीन्डई समबईढानीक अडालट्	» समबईढानीक वीसायाकूड् न्याँयीक् खटाकच ऊसोरो कठ डीनके ह्योकले । » समबईढानीक कराड्च ठपना जाट्के ऊसोरो छान्ले । » लीसो नीकायाकोके सम्वीढानो लग्गा भीटीरीक डाके ऊसोरो छान्ले । » गूमसठाऊ बेवसठा केट्के ऊसोरो छान्ले ।	» कामाड् लाईडीकके बारीआड् ईसे खरच्या छान्ले ह्योकले । » छेट्टराढीकारो वीसायाड् अरु अडालट् कठ माखाट्चो बाट् सोके ह्योकले । » ईसे गारो छान्ले ह्योकले ।
माम्ली याबा समबईढानीक माखाट्चो वाट्कूड् सेके सेटाकके बाटी काट् मट्टई न्याँलय	» ईसे ठोरई खरच्या छान्ले । » इसे ठीटी बारीआड् नेपालो लोट्चो ह्याका ले । » ठोरई गारो ।	» समबईढानीक वीसायाकोई ओल्चो मनीटा माढीनके ह्योकले । » गारो समबईढानीक वीसाया समबन्डी नीठ्यानको ओल्चो ग्यान मालेमो न छान्ले ह्योकले । » सम्वीढानो खाट्चो ब्याख्या माराहाचई जाट्मो समबईढानीक लोडकओ वीढीआड् वाढा परीस्के ह्योकले ।

ग्याचीस् - छ्योट् चाटे

सम्बीढान्सभाओ गीरराहको हट जाक्च पट्ट भरमीके सम्बीढान् खास्च मेसोआड छान्के न परीस्च वारच याटाक्के नई ईसे ग्याचीस छ्योटओ सूर आले । ईसे येलचको सम्बईढानीक मीफालवारे कूई र कीसीमई अघेर न टऊलडीच बिचारे रोकच वा बाट् डाच वा डेकेपाच मीमन् माहाँले । ईसे छ्योट् सड्यूकटा रास्टसङ्घीय वीकास कार्यकरम् (यूएनडीपी) ओ “नेपालाड पट्टको कठ मोल्म सम्बीढान् खास्के बाटी डूस्के (एसपीसीवीएन) परीयोजनाऊ समन्व्याड नेपाली हट बहिरा लीसूड सम्बीढान वारचकूड गोस्याहारी ढान्डासचओ मीफाल आले ।

ईसे कीटापकोके चेक सेहटाक्के कुटछानार हट मीनू कूरा डाके बाटी खास् ग्वाहरीक्के जाट्चीस्ले । ढलीड भन्डारा ढलीड सेटाक्के (वाराक्के) वाड्डे लच मीग्योहए छलफलके सूहाँक्के ईसे येलचको चेतके ह्योका डेहाड नई मानड लाच सुर डीन्च छान्चीस्ले । डीन्च टीपनीको ओँस्म ईसे मार्च कीटापकूड मीनाम हटई अरू छ्योट् टयार जाट्के ह्योक्चीस्ले ।

ईसे छ्योट्के नेपालओ चेट्ठार मुख्य लीसो ढूटकोआड लेट्च मेहोराड ढेमूड सेहच टहड जाट्म डाके हट खेरेपूड ढूटओ ढलीड सङ्ख्यए वारच खाट्च डाक् बाढीक्के कूटा जाट्म छान्ले ढान्डास्के जाट्मले । डाकओ मीचीही ज्योरच हट खाट्च चलन वारे ठरठराऊ ढूटओ गूमसठाकूड मीघयाड नूनीड छलफल हट मीलाम घोमो वाट्को छान्के असाक् छान्के ह्योक्ले । सम्बईढानीक सम्वाड् केन्डरूड ओँट होडीन्च मीलाम घोमो छान्च वाट्कोके कूसई र टरीकई छाय्ङ्ग पारीक्के माहाँले होसे ढूटकोके र मोल्मो ईसे ढान्डासड मोल्चीस्च र डूप्चऊ ढलीड डेनाड ढलीड लोडाके आले । लीसाड सम्बीढान् खास्चकठ वाट् खाट्च वीषय वसूट् वारे सम्बईढानीक सम्वाड् केन्डरूड टयार जाट्के पाच छ्योट् खट्म परीस्च वाहस्को काट छीस् ईसे मार्च कीटाप आले ।

सभासङ्को हटई ईसे बीषय बस्तूआड चासो डाच पट्ट भरमीकोके मूख्य सम्वईदानीक बीचार हट मूडडाकोआड मोलोकके ईसे छयोद् खट्म छीऊच येलचऊ सूर आले । छयोद् भीटीरीआड काट काटर कीटाप नेपालाड डाक्च मूख्य हूटको (नेपाली, मईठीली, भोजपूरी, ठारू, मगर, टामाड, नेवार) र अङ्गोरेजी हूटाड डीन्ले । ईसे परीसूच बाहसूको सेके ड डीनाक्चले हटई ईसेकोके अनलाईन नाड र डामोले ।

पहीलो चरनाड ईसे येलच छयोटाड मोलोकच बीसया बस्तूको ईटा ले : लीस र ठरूम, नेपालाड सङ्घीयटा, आढारभूट भरमीयो लोयाट, आडीबासी जनजाटीओ लोयाट, अल्पसङ्ख्यककूड लोयाट, सरखारऊ परनालीको, फूकका फाल नयाँपालीका, ईसठानीय स्वायट्ट सासन, बीभीडटा र सामाजीक समावेसीकरन, सहभागीतामूलक सम्वीढान खासूच मेसो ।

सम्वईदानीक सम्वान् केन्द्रा

सोम आँटी ड बुली, अल्फावेटा कम्पेलेक्स, बुङनगर, काठमाडओ

टेलीफोन नं. ९७७-१-४७८५४६६ / ४७८५४८६ / ४७८५९९८

ई-मेल : info@ccd.org.np

वेबसाइट : www.ccd.org.np

